

Kansrijk
Opgroeien
met
Cultuureducatie

ROZET
ontmoet
ontdek
ontwikkel

INHOUD

INLEIDING	2
RIJKER ONDERWIJS OP DE SINT PAULUSSCHOOL	4
GLANZEN, GLIMMEN EN GROEIEN IN DE DRAMA- EN MUZIEKLES	6
WAT ZEGGEN DE KINDEREN?	10
ERVARINGEN DEELNEMENDE SCHOLEN	13
STIP OP DE HORIZON	14
MEER LEZEN	15
COLOFON	15

INLEIDING

"Ieder kind heeft recht op te dromen over later. Maar als er thuis geen geld is, je woonwijk onveilig is en je de wereld om je heen niet kunt ontdekken, kan je als kind bijna niet dromen over later. Een achterstand die je je leven lang zelden meer inloopt. Ook in Nederland zijn de kansen ongelijk verdeeld."

- Bron: Gevolgen van Kansengelijkheid in Nederland, SEO Economisch onderzoek (2022)

In de afgelopen jaren kwam het regelmatig in het nieuws: ook in Nederland zijn de kansen van kinderen niet overal gelijk. Waar je geboren wordt, doet ertoe. Dat is niet alleen onrechtvaardig voor de kinderen die met minder kansen opgroeien; als zij hun talenten niet kunnen ontplooiën treft dat de hele samenleving. Daarom zet gemeente Arnhem samen met het onderwijs in op kansengelijkheid. Rozet draagt hieraan bij vanuit de kracht van taalplezier en kunst.

In Arnhem groeit één op de zeven kinderen op in armoede. Vooral in de wijken Klarendal, Arnhemse Broek, Geitenkamp, Presikhaaf en Malburgen wonen relatief veel gezinnen die worstelen met financiële stress en laaggeletterdheid. Ouders zijn vooral bezig met overleven. Hun kinderen hebben hierdoor minder ontwikkelingskansen; ze groeien op in een taalarme omgeving en hebben een kleinere woordenschat dan gemiddeld. Als een stevige thuisbasis ontbreekt, heeft dat ook zijn weerslag op de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen en dat zie je terug in de sociale vaardigheden. Juist deze kinderen verdienen een school waar je het beste uit jezelf kan halen. Op het gebied van taal, rekenen én de brede persoonsvorming.

KIND STAAT CENTRAAL

Rozet ontwikkelde in samenwerking met scholen en gemeente het programma Kansrijk Opgroeien met Cultuureducatie. Dit is een langdurig en intensief programma, dicht bij de kinderen. Uitgangspunt is goed cultuuronderwijs dat alle kinderen kunnen volgen. Er zijn kunstlessen op school: onder en na schooltijd. Ook is er een Bibliotheek op school, een programma van Rozet dat erop is gericht kinderen meer te laten lezen. Met de (wijk)organisaties en scholen vormen we een coalitie. In hun eigen omgeving boren we hulpbronnen aan die de kinderen van huis uit moeten missen. Door met elkaar deze ontwikkelingsmogelijkheden te bieden, nemen de kansen van de kinderen toe.

BALANS OPMAKEN

De pilot draait sinds drie jaar op vijf Arnhemse scholen: de Witte Vlinder, de Hugo de Grootsschool, de Parkschool, Monchyschool en de Sint Paulusschool. In deze uitgave zoomen we in op de Sint Paulusschool. Deze basisschool ligt in het Arnhemse Broek, een van oorsprong vooroorlogse arbeidersbuurt. Het is een cultureel diverse en dichtbevolkte wijk waar veel mensen wonen met een laag inkomen. Het Broek herbergt een relatief groot percentage anderstaligen.

We maken de balans op. We spreken twee leerkrachten uit de werkgroep Kansrijk, twee vakleerkrachten en drie leerlingen van de Sint Paulusschool. Aan de hand van hun verhalen nemen we je mee. Wat hebben we bereikt? Wat levert dit programma school en leerlingen op?

Tot slot werpen we alvast een blik op de mogelijkheden die er nu zijn. Hoe sluiten de uitgangspunten van de Arnhem-Oost-aanpak en de Rijke Schooldag van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap aan bij het praktijkvoorbeeld dat we in deze uitgave laten zien?

We wensen je veel leesplezier!

RIJKER ONDERWIJS OP DE SINT PAULUSSCHOOL

De Sint Paulusschool is een van de scholen die betrokken zijn bij de pilot van Kansrijk Opgroeien met Cultuureducatie. Leerkrachten Luuk Janssen Steenberg en Paulien Schuiermanni zitten in de werkgroep die het programma op school vormgeeft. Luuk geeft les in groep 3 en Paulien is de leerkracht van de nieuwkomersgroep met leerlingen die nog niet zo lang in Nederland zijn.

Luuk Janssen Steenberg

Paulien Schuiermanni

0-1 ACHTER

Het stimuleren van de taalvaardigheid van hun leerlingen is een belangrijke reden om dit programma in te zetten. "Sommige kinderen op deze school komen met een achterstand binnen", legt Luuk uit, "en soms worden ze tweetalig opgevoed." "Daarnaast willen we de leerlingen helpen door andere talenten aan te boren, zodat hun zelfvertrouwen groeit", vult Paulien aan. Want daar schort het nog wel eens aan en dat heeft alles te maken met de omstandigheden waaronder de kinderen opgroeien. Thuis is er voor veel leerlingen weinig structuur en regelmaat. De school biedt hen een veilige plek; een belangrijke voorwaarde om te kunnen leren.

Op de Sint Paulusschool draait nu een programma waarin een drama- en een muziekdocent tijdens en na schooltijd kunstlessen geven. De lessen zijn verbonden met het curriculum. De vakdocenten helpen de leerlingen met de taalontwikkeling door bijvoorbeeld woorden meer context te bieden. Daarnaast werken ze aan het zelfvertrouwen en de weerbaarheid van de kinderen. Dat maakt het makkelijk voor ze om hun plek op de wereld te vinden en te leren omgaan met verschillen.

WOORDENSCHATONDERWIJS

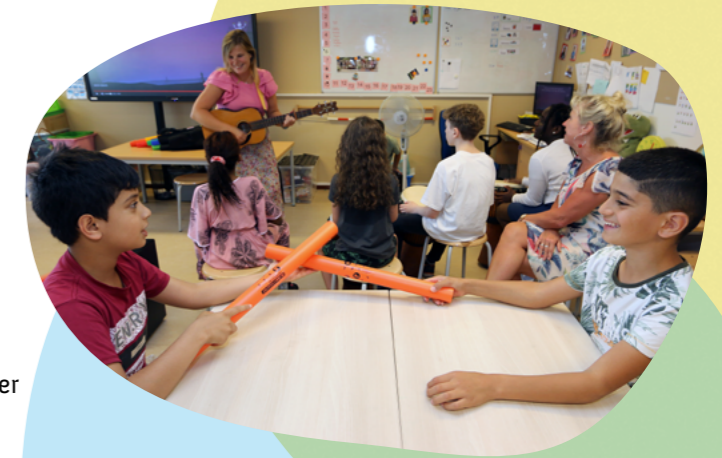
Kinderen die opgroeien in een arme taalomgeving hebben bij de start op de basisschool zo'n vijftienhonderd woorden tot hun beschikking tegenover drieduizend woorden van kinderen uit een taalrijke omgeving. Als je deze kinderen gelijke kansen wilt geven, is extra woordenschatonderwijs vanaf de kleutergroep noodzakelijk.

Net als op elke Nederlandse school biedt de leerkracht van de Sint Paulusschool de leerlingen wekelijks nieuwe woorden aan. Hoe schrijf je het? Hoe ziet het woord eruit? En wat betekent het? "De kinderen lezen een woord, het boek zegt wat het is. Toch blijft dit abstract," licht Luuk toe, "als leerling kun je de uitleg perfect geven zonder te weten wat het woord voor jou betekent." "Daarom willen we de woorden niet alleen op de cognitieve wijze aanbieden", vult Paulien aan. "Door ze ook anders aan te leren, spreek je bij de kinderen meerdere en andere talenten aan. Spelenderwijs oefenen ze de woorden in verschillende situaties. Zo wordt een woord veel concreter en beklijft het beter."

VEILIGHEID IS ESSENTIEEL

Voor de leerlingen kan het ook best spannend zijn om mee te doen in de muziek- of dramalessen. Zorgen voor een veilig klimaat is belangrijk, vertellen de leerkrachten. Pas dan kan een kind zich goed ontwikkelen. "Zeker voor de kinderen van onze school is het belangrijk: hoe ga je met elkaar om?", stelt Luuk. In de drama- en muzieklessen is veel aandacht voor veiligheid. Ze oefenen hier hoe je beweegt in een groep en hoe je op elkaar kan reageren. "Veiligheid is een voorwaarde in een dramalessen, want anders durf je helemaal niet te spelen. Daar is ruimte voor; sommige kinderen hebben meer tijd nodig en na verloop van tijd, zie je dat ze ook die stap gaan zetten", vult Paulien aan.

In de reguliere lessen kunnen ze zich stilletjes houden zodat ze zich niet hoeven te laten zien. Tijdens een dramalessen ben je deel van het geheel en is het lastiger je afzijdig te houden. Als ze zich veilig genoeg voelen om mee te doen, laten ook die leerlingen zich zien, vertelt Luuk enthousiast: "Je ziet de mooiste dingen boven komen, ook van kinderen waar je het niet van verwacht. Stillere kinderen voeren onverwacht de boventoon door mooi te spelen."

LEREN SAMENLEVEN

Tijdens de kunstlessen maken de leerlingen samen muziek en theater. Die samenwerking bevordert de samenhang in de groep en dat werkt door in de reguliere lessen. Ook onderzoeken ze binnen een setting van een scène op een veilige manier situaties die ze in het dagelijks leven niet aandurven. Paulien vertelt over een jongen die het begin dit jaar heel lastig vond om met meisjes samen te werken, tot hij een treinconductor moest spelen. "Als treinconductor kun je niet zeggen: 'er mogen geen meisjes in de trein'. Nu zie je dat het voor die jongen ook geen issue meer is buiten de dramalessen." "Door muziek- en dramalessen aan te bieden, werken we op een veel breder vlak aan de persoonsvorming van kinderen", zegt Luuk.

"Kinderen ontdekken extra kanten van zichzelf", merkt Paulien op. Ze ziet hoe kinderen bij wie het leren niet zo makkelijk gaat - die bijvoorbeeld moeite hebben met rekenen of taal - bij drama of muziek ervaren dat ze wél goed uit de verf komen. "Ze ontdekken waar ze goed in zijn en waarin ze zichzelf kunnen laten zien. Dit geeft zoveel eigenwaarde en zelfvertrouwen." Zo durven ze andere lessen zelfverzekerder te proberen. "Je ziet de vooruitgang", vertelt ze glunderend.

GOEDE SAMENWERKING

Ze zitten nu in het derde jaar van het programma. En dat begint zijn vruchten af te werpen. De school heeft geïnvesteerd in een goede samenwerking met de vakdocenten. "Korte lijntjes; als er iets is, meteen even afstemmen", licht Paulien toe. "Natuurlijk hebben we niet altijd het doel zo scherp voor ogen; we zien vooral het plezier van de kinderen dat de lessen goed lopen en de prettige samenwerking. Maar mooi om nu met elkaar te benoemen dat de dingen die wij van tevoren graag wilden zien en bereiken, ook echt lukken."

GLANZEN, GLIMMEN EN GROEIEN in de drama- en muziekles

Met de inzet van vakdocenten krijgen leerkrachten extra ondersteuning bij hun opdracht: kinderen laten uitstromen op het niveau dat bij hen past. Je verrijkt op een toegankelijke manier het onderwijs, meent theaterdocent Mieke Frouws. "Je gaat door met je taalvakken, wat superbelangrijk is. Maar juist door het te verbinden met kunst, sla je twee vliegen in één klap, en eigenlijk wel meer, want je werkt ook aan sociale vaardigheden en burgerschap. Het is echt een verrijking!" Werken vanuit passie en plezier werkt volgens muziekdocent Jutta Hommes het beste. "In het onderwijs is muziek een krachtig middel om jezelf te ontwikkelen en te laten zien."

Jutta Hommes en Mieke Frouws zijn als vakdocenten muziek en drama een dag in de week op de Sint Paulusschool aan het werk, tijdens en na schooltijd. Ze geven les aan de reguliere klassen en aan de nieuwkomersklas, met leerlingen die de Nederlandse taal nog niet spreken.

WOORDENSCHATONDERWIJS

De lessen van de vakdocenten zijn gekoppeld aan het curriculum en het woordenschatonderwijs. Mieke is naast dramadocent, ook opgeleid als leerkracht; ze kent de structuur van de taalmethodes. De woordenlijsten heeft ze thuis. "Daar pik ik dan woorden uit waarvan ik denk: dit zijn aan de ene kant lastige woorden voor de leerlingen, maar ook woorden waar ik in theater iets mee kan." Bijvoorbeeld, de leerkracht behandelt het woord 'kazerne': 'Dat is het gebouw waar alle brandweermannen zich verzamelen'. En 'uitrusting': 'Dat is de kleding die ze aantrekken'. "Bij de dramasles gooi ik er mijn theatersausje overheen. Dan ervaren ze wat dat nou is: hoe het eruit ziet, voelt of klinkt. Hoe groot is een kazerne? Wat is daar allemaal binnen? Welke uitrusting trek je aan? Is dat pak zwaar? En ze zetten de helm op." De woorden gaan landen.

KWARTJE VALT

Eerst onderzoekt Mieke wat de leerlingen al weten. Vervolgens duikt ze met hen de diepte in om de woorden te gaan ervaren. In spel zie je of ze het woord gebruiken op de juiste manier. Als ze terugblikken op een scène, kijkt Mieke niet alleen naar de theatervaardigheden, maar ook naar de woorden. Ze geeft een voorbeeld: 'pittig' is een begrip dat de leerlingen van groep 7 leerden. "Ik vraag dan: hoe konden we zien dat dit personage pittig was? En dan koppelen ze daaraan - 'Ik zag dat ze haar schouders naar achter deed en ze keek me recht in de ogen.'" Het kwartje is gevallen.

SPELENDERWIJS

Muziekdocent Jutta koppelt woorden uit de taalmethode aan muziek. Ook haakt ze aan bij de thema's in de klas. Dat kan van alles zijn: van seizoen tot circus tot sprookjes. De universele taal van muziek en het plezier die het brengt, is een belangrijke factor bij het leren. Juist op een school als deze bereik je met liedjes veel resultaat, stelt ze. "Je mag je hele lichaam gebruiken en je zit niet altijd aan die tafel. Je leert dan op een hele andere manier. Ze onthouden de woorden makkelijker, en de expressie uiten ze in het dansje dat bij het liedje hoort." Plezier doet zijn werk.

ANDERE KANTEN

De kunstlessen kunnen een andere draai geven aan lastig gedrag. Mieke vertelt over een leerling die regelmatig even buiten de klas gezet wordt en ook bij haar les moeite had mee te luisteren en mee te doen. In overleg met de leerkracht besloot ze hem een belangrijke rol te geven bij een scène. "Toen bleek hij goed samen te werken met de andere leerlingen en geconcentreerd te kunnen spelen. De leerkracht en ik hebben echt met open mond zitten kijken. Dat is wel de magie van theater. Wel het podium mogen pakken, niet horen dat je stil moet zijn, maar je eigen ideeën en energie kwijt kunnen. En door je klasgenoten op een positieve manier gezien worden. Toen ze bij de eindpresentatie voor leerkrachten en ouders deze scène nodig hadden, stond hij daar te schitteren", vertelt Mieke glunderend. "Hij vond het vreselijk spannend, maar kwam wel met een trots gezicht dat podium af!"

SAMENWERKEN LOONT

"Voor muziek moet je discipline hebben", zegt Jutta. "Want als je dat niet hebt, kun je niet naar elkaar luisteren. Dan kun je niet samen starten en samen eindigen." Die discipline oefenen ze spelenderwijs. Ze vertelt hoe het voor kleuters lastig is om bij een stopteken meteen te stoppen. Die controle hebben ze nog niet; alles in hen wil op dat moment dat geluid maken. "Dit is supergaaf, dit wil ik aanraken - ik wil dit de hele tijd aanraken!", illustreert ze lachend. Maar, vervolgt Jutta, als ze dat aanleren op een hele basale manier, lukt ze dat steeds beter. "En dan komen ze erachter dat als ik dit goed doe, dan kunnen we misschien wel tien van die liedjes spelen met de boomwhackers [gekleurde plastic buizen die een toon geven als je er tegenaan slaat] en als ik dit niet goed doe, dan is het er maar één." Als kinderen al jong leren dat naar elkaar luisteren en samenwerken loont, vinden ze dat in de bovenbouw ook vanzelfsprekender.

Jutta gebruikt in haar les een speelse werkvorm waarbij elk kind een eigen landje heeft. "Daar mag niemand komen, jij moet erop blijven, maar je mag er ook niet vanaf vallen want je kan niet zwemmen." Leerlingen zijn geconcentreerd bezig op een eigen plek, waar niet iemand anders is. "En toch ben je samen, want je zingt samen een lied. Daar leren ze heel veel. Op een manier die voor hen heel vrij voelt."

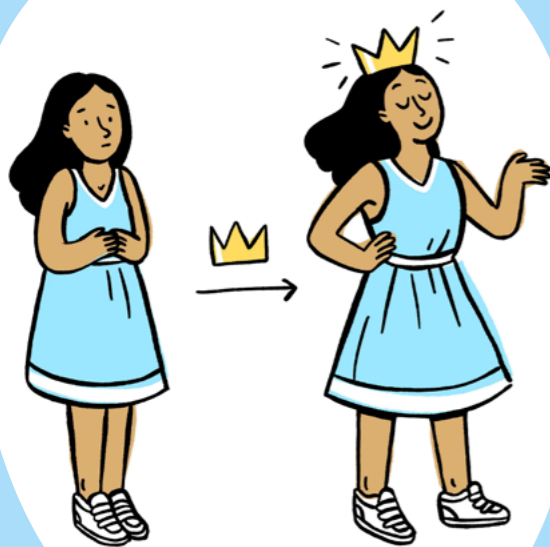
"Zelfdiscipline, samenwerken, naar elkaar luisteren, leren hoe je eigen lichaam reageert, jezelf onder controle houden, eigenlijk heel veel elementen die deze kinderen niet per se bij zich hebben. Die het niet gewoon aangeleerd krijgen of in ieder geval weinig aangeleerd krijgen. Dat is echt wel wat je uit dit vak kan halen", stelt Jutta.

Mieke Frouws

Jutta Hommes

TAAL ZONDER WOORDEN

In de nieuwkomersklassen zitten kinderen die nog maar kort in Nederland zijn. Ze spreken nog geen woord Nederlands. Wat er loskomt bij deze lessen, raakt Jutta. "Omdat muziek een universele taal is, kunnen ze weer iets herkennen. En je maakt het samen." Ze vertelt over een meisje dat de eerste les nog geen woord Nederlands sprak; ze begreep nog weinig van wat er gebeurde. De leerlingen speelden met de boomwhackers. In eerste instantie was het kind verlegen, "Mag ik het aanpakken?", vroeg ze. Dat was ze duidelijk niet gewend. Ze pakte het instrument aan en begon gewoon te sprankelen. Ik zag aan haar dat ze het herkende in haar lichaam. Nu staat het meisje vooraan in de les. Toen ze viool speelden in de klas, ging ze daar helemaal in op", vertelt Jutta. "Zij staat daar alsof ze in een concertzaal is, zij belééft dat. En dat is precies wat je wilt bereiken met muziek: dicht bij jezelf komen, bij je gevoel en dat ook uitstralen naar buiten. Als je dit kan vinden in jezelf, kun je ook heel veel stappen daarna doen. Dan kan je echt gaan leren."

NA SCHOOL

De kunstlessen brengen onvermoede talenten naar boven. Mieke vertelt over een meisje dat eigenlijk nooit van zich laat horen, dat nooit haar vinger op zal steken. "Geen standaard theatertype", lacht ze. Het meisje gaf zich ook op voor de les na schooltijd. Mieke ziet het kind opbloeien en genieten van het extra uur. "Dan vind ik het mooi om te onderzoeken: Wat nou als ze de rol van koningin speelt met een onderdaan die haar schoenen poetst? Hoe helpen we haar om zich op die manier te laten zien?" Opgetogen vervolgt Mieke: "Morgen speelt ze op het podium die koningin! Met een leerling uit groep 8 - zij zit in groep 5 - aan haar voeten als onderdaan."

Het naschoolse programma is echt een aanwinst in de wijk, ziet Mieke. "Bijvoorbeeld dat meisje: zij zou zich niet meteen intekenen op een theatercursus bij Rozet." Er is verder geen aanbod in de wijk, terwijl dat het buitenschoolse leven zo kan verrijken. "Als ik haar volgend jaar weer in de klas heb, zal die stap kleiner zijn."

Tijdens de naschoolse les werken ze in een aantal weken naar een voorstelling toe waarnaar de leerkrachten en ouders komen kijken. De ouderbetrokkenheid is groot. "De leerlingen vinden het natuurlijk fantastisch. De opa's en oma's die daar staan; de ouders die hun kinderen trots filmen met hun telefoon."

SAMENWERKING MET DE SCHOOL

Met de leerkrachten onderhouden Jutta en Mieke goed contact. "Goede samenwerking met de leerkracht is essentieel", zegt Mieke. Toen ze begon op de Sint Paulusschool observeerde ze zonder zelf les te geven de eerste weken in de klas; zo kon ze de school goed leren kennen. "Wat is jullie aanpak? Wat zijn jullie regels?" Door dezelfde taal te spreken, creëer je veiligheid. Die herkenning is prettig voor kinderen.

Omdat drama een vrij vak is, stemt Mieke met de leerkracht de grenzen af van wat wel en niet kan. "Theater roept emoties op, roept meningen op, roept ideeën op. Waar ligt mijn grens als dramadocent? Wat vind ik horen bij mijn vak? Wat hoort bij de expressie van de kinderen?" Mieke gaf voorheen les in het speciaal onderwijs. Ze weet dat structuur en duidelijkheid de kinderen veel rust brengen en hoe hard sommige leerlingen dat nodig hebben. "Maar het moet niet afremmend zijn voor de creativiteit. Dat is nog steeds af en toe een zoektocht."

Jutta ervaart dat de leerkrachten op school de meerwaarde van de muzieklés ook zien. "Het wordt heel erg gedragen, het voelt echt als onderdeel van de school. Dat is echt heel fijn, dat kan ook heel anders zijn, dat weet ik wel. Dat voelen die kinderen ook. Het is altijd een wisselwerking."

LESSENPAKKET

De afgelopen twee jaar heeft Mieke voor groep 1 t/m 4 veertig lesbrieven gemaakt, een compleet lespakket voor veertig schoolweken. Voor groep 5 t/m 8 en voor de nieuwkomers zijn dat twintig lesbrieven; een half schooljaar. Het lesplan is er en de leerkrachten kunnen hiermee werken. En daar is ze trots op. "Als ik nu weer even stil sta bij wat je allemaal doet, wat we eigenlijk al bereikt hebben met de kinderen, met het team, met de school, de begeleiding van Rozet: supervet toch!", aldus een stralende Mieke.

WAT ZEGGEN DE KINDEREN?

MISABEL

Misabel is tien jaar en krijgt dramales van juf Mieke. Acteren vindt ze leuk om te doen. Wat doet ze het liefst? Het museumspel is haar favoriet, je verzint met een groepje van drie of vier een thema, bijvoorbeeld iets uit een bepaalde tijd, een bepaalde emotie of met de woorden van de week. "En als om twee uur 's nachts de klok slaat, dan beginnen de standbeelden te bewegen." Toen ze het woord 'uitblinker' oefenden, lieten de standbeelden zien waar ze goed in zijn. Misabel is goed in tekenen en pianospelen dus haar standbeeld ook. Het is bovendien handig om dat van elkaar te weten, zegt ze. "Dan kan je misschien een keertje gaan afspreken om dat samen te doen." Ze doet ook mee aan de toneelles van juf Mieke na school. Extra leuk dat hier kinderen uit alle groepen komen. Zo leert ze die ook kennen. Ze oefenen momenteel voor een voorstelling en daar heeft ze zin in. "Dan mag ik ook pianospelen!", vertelt Misabel enthousiast.

RHYTEM

Rhytem woont sinds negen maanden in Nederland. Hij zit bij Paulien in de nieuwkomersklas en krijgt muziekles van juf Jutta. Het leukst vindt hij de les met de viool; het was de eerste keer dat hij het instrument vast mocht pakken. "Echt leuk!", en hij bootst enthousiast het geluid na: "tieeeeêêê". De viool voelen, de snaren aanraken, dat voelt speciaal. Tijdens de muziekles is samenwerken heel gewoon. Met de boomwhackers maken ze samen muziek. Ook zingt hij graag; als de les klaar is, mag iemand een liedje uitkiezen. Rhytem heeft geen favoriet: "Ik vind alle liedjes leuk." De Nederlandse taal is nog nieuw; sommige dingen op school vindt hij dan ook best moeilijk. Maar bij de liedjes weet hij: hoe vaker je het doet, hoe leuker het wordt. Dat geldt voor alle kinderen die net beginnen, ziet hij. De les kan best wel spannend zijn, maar je ervaart vanzelf dat je het echt wel kán leren. Hoe? Het helpt als juf Jutta het liedje voorzingt en ze het allemaal tegelijk zingen. En hij wil heel graag een instrument leren bespelen. Welk? "De gitaar!", zegt Rhytem volmondig!

METEHAN

Metehan is negen jaar en komt uit een Turks-Nederlands nest. Hij krijgt van juf Mieke dramales. Is dat leuk? "Ja! Leuk om mezelf te uiten". Favoriet is jabbertalk; een taal spreken met woorden die niet echt bestaan: "Daar moet je meestal om lachen". Ook oefenen ze met échte woorden. Dat zijn elke week drie of vier woorden die ze bij taallessen ook krijgen. Hij vindt het fijn om de woorden te oefenen. Je leert het dan spelenderwijs, zegt-ie. "Het is natuurlijk ook wel leuk om uit dat boek te leren, maar aan de ene kant wil je ook spelen - begrijp je? Je speelt en leert tegelijkertijd en dan heb je eigenlijk plezier terwijl je aan het leren bent. Sommige kinderen vinden het best spannend om mee te doen", zegt Metehan. Maar juf Mieke heeft daarop een manier gevonden. Als je een stokje trekt, doe je gewoon mee met de scène. Want al doende leer je. "Als je begint kan je nog niet zoveel, dat is lastig. Maar als je drie, vier lessen hebt gedaan, wil je echt graag meedoen. Uiteindelijk vond ik het meer leuk dan eng." Wat leer je tijdens de dramales? "Taal, acteren en mezelf uiten", is Metehans drietrapsraket.

ERVARINGEN VAN DE DEELNEMENDE SCHOLEN

Jaarlijks meet Rozet bij de deelnemende scholen de resultaten. We zien dat ook de andere scholen de meerwaarde van het programma ervaren. De groei is ingezet.

ENKELE QUOTES VAN LEERKRACHTEN UIT DE LAATSTE METING:

“Het project Kansrijk Opgroeien heeft een stevige plek binnen de school veroverd.”

“Door de lessen van drama te koppelen aan de woordenschatlessen is er een mooie doorgaande lijn. Ik zie op welke manier je de kinderen kunt enthousiasmeren voor bijvoorbeeld woordenschat en dat een drama-spelvorm voor een positief pedagogisch klimaat zorgt.”

“Ik pas de technieken toe in mijn eigen lessen, zowel van theater als van dans en muziek.”

“Er is een hele veilige sfeer waarin je mag zijn wie je bent en waarin je uitgenodigd wordt om je grenzen te verkennen en te groeien. Kinderen durven zich te uiten en je ziet ze genieten!”

“Kinderen komen echt in aanraking met kunstlessen die ze anders misschien nooit zouden leren kennen.”

“De kunst en cultuuractiviteiten krijgen een duidelijke plek in de school. Leerlingen en leerkrachten zijn enthousiast over de lessen en er worden goede resultaten bereikt. Deze resultaten zijn niet overal even goed meetbaar, maar zeker wel merkbaar: met name de sociaal emotionele vaardigheden van de leerlingen krijgen een goede impuls door het project.”

STIP OP DE HORIZON

Met gepaste trots kijken we terug op de pilot. Het programma Kansrijk Opgroeien met Cultuureducatie kon zich ontwikkelen omdat de betrokken partijen, scholen en gemeente, buiten de bestaande kaders durfden te denken. Na drie jaar intensief samenwerken staat er een mooi programma: er is een doorgaande leerlijn ontwikkeld, de leerkrachten en vakdocenten zijn enthousiast en hun samenwerking verloopt goed, de lijntjes zijn kort en de vakdocenten voelen zich onderdeel van het team. Ook de kinderen zijn enthousiast en nemen steeds vaker deel aan het naschoolse programma.

Kortom: we zien dat de ingeslagen weg kinderen vooruit helpt. 'Gevolgen van Kansongelijkheid in Nederland', een onderzoek uit 2022 van SEO Economisch Onderzoek, ondersteunt het beeld dat we een goede route volgen. Het rapport onderstreept het belang van hulpbronnen voor kinderen: de ontwikkel- en ontspanningsmogelijkheden thuis of in de directe omgeving. Want - zo blijkt uit het onderzoek - er is een direct verband: hoe minder hulpbronnen in hun omgeving, hoe slechter de schoolprestaties. Het aanbieden van sport, spel en cultuur draagt bij aan de kansengelijkheid van kinderen en hier liggen veel ontwikkelkansen. Scholen en wijkteams kunnen daarin helpen: door het lezen te stimuleren, regelmatig musea en theaters te bezoeken en bijvoorbeeld muziekles aan te bieden. Er is leerwinst te behalen als je voor kinderen met de minste hulpbronnen thuis die activiteiten verbetert.

Niet voor niets zetten ook de recente ontwikkelingen daarop in. Zoals het plan van de Rijke Schooldag van minister Wiersma en de Arnhem-Oost-aanpak van onze gemeente. Met de Arnhem-Oost-aanpak wil de gemeente alle inwoners gelijke kansen bieden en tweedeling in de stad tegengaan. Uitgangspunt is dat elk Arnhems kind een thuis verdient in een buurt waar je goed woont. "Een omgeving die je niet omlaag trekt, maar omhoog stuwt", staat in het plan voor deze gebiedsgerichte aanpak te lezen.

De huidige inzichten vanuit SEO-onderzoek en de ingeslagen koers binnen de Arnhem-Oost-aanpak en de Rijke Schooldag sluiten goed aan bij Kansrijk Opgroeien met Cultuureducatie; het programma is een mooi praktijkvoorbeeld. Het programma 'staat' en vraagt nu om continuïteit. Onze ambitie is hoog. Het is zaak om alle scholen uit het Arnhemse Onderwijsachterstandbeleid (OAB) hierbij te betrekken. Niet alleen de scholen met een zware OAB-weging; ook scholen met een lichtere OAB-weging mogen niet afzakken; hun leerlingen verdienen goede kansen.

We willen het voorschoolse aanbod steviger verankeren in het wijk aanbod. Als we al op jonge leeftijd investeren in woordenschatonderwijs kunnen we voorkomen dat kinderen met een (te grote) achterstand op de basisschool binnenkomen. Voorschoolse taalprogramma's van Rozet zoals BoekStart in de kinderopvang, zijn erop gericht kinderen al op jonge leeftijd met taal en boeken in aanraking te brengen. Ook voor deze jonge kinderen kan cultuureducatie een groot verschil maken. Kunstzinnige werkvormen maken het leren van de taal speels en zintuiglijk.

Met de Bibliotheek op school (dBos) stimuleren we het leesonderwijs op de basisschool. Als je een sterkere verbinding maakt tussen een onder- én naschools programma, nodig je kinderen uit om meer te gaan lezen, ook thuis. Dat kan met de hulp van vakdocenten en door het trainen van leerkrachten. Bij dBos ligt de nadruk op het lezen vanuit plezier en interesse. Want als je met plezier leest, lees je meer en zo leer je beter lezen. Vergelijk het met twee keer naar de voetbaltraining gaan. Je leert voetballen, maar dat leer je nog veel beter als je met je vriendjes urenlang op een veldje oefent.

Als expertisecentrum op het gebied van taal, kunst en erfgoed is Rozet een volwaardige samenwerkingspartner gebleken van gemeente, scholen, wijkorganisaties en culturele partners. We zetten ons graag verder in voor een integrale wijkaanpak, door ook samen te werken met sportbedrijven en huiswerkbegeleiding. Samen hebben we een belangrijke taak te vervullen in die Arnhemse wijken waar kinderen niet alle kansen hebben. Onze stip op de horizon is helder: we willen dat ieder kind opgroeit naar een toekomst die schijnt en veelbelovend is!

MEER LEZEN

Benieuwd naar alle adviezen aan scholen en wijkteams voor het bestrijden van sociale ongelijkheid?

Lees hier het hele rapport *Gevolgen van Kansongelijkheid in Nederland* van SEO Economisch Onderzoek: <https://www.seo.nl/publicaties/gevolgen-van-kansenongelijkheid-in-nederland> (2022)

Het waarom en het doel van de Arnhem-Oost-aanpak lees je hier online: *Bidbook-Achter-de-voordeur-in-Arnhem-Oost.pdf* (Arnhem-direct.nl)

Verwey-Jonker deed voor de gemeente Arnhem een verkennend onderzoek naar een duurzame aanpak van kinderarmoede: *321200_Duurzame_aanpak_Kinderarmoede-Arnhem.pdf* (verwey-jonker.nl), (december 2022)

Wil je meer lezen over de Rijke Schooldag en de regeling School en Omgeving? Kijk dan op: <https://www.gelijke-kansen.nl/rijke-schooldag> (2022)

COLOFON

Dit is een uitgave van Rozet.

Aan deze uitgave werkten mee:

REDACTIE

Lidwin van Grunsven
Miriam van Meer

FOTOGRAFIE

Zefanja Hoogers

ILLUSTRATIES

Emma Ringelding

TEKST & VORMGEVING

Elsebeth Hoeven

MET DANK AAN

Kansrijk Opgroeien met Cultuureducatie kwam tot stand dankzij subsidie van de gemeente Arnhem en het Fonds van Cultuurparticipatie.

Met speciale dank aan leerkrachten en leerlingen van de Sint Paulusschool.

©2023

Rozet is van en voor jou.
Samen maken we persoonlijke ontwikkeling mogelijk.
Dit doen we met taal, kunst en erfgoed.

ROZET.NL

FONDS VOOR
CULTUUR
PARTICIPATIE

ROZET

ontmoet
ontdek
ontwikkel

